ТЕСТОВА ТЕХНОЛОГІЯ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

ПРЕДИК А.А. Copyright © 2013

Актуальність та значущість окресленої проблеми. Ефективним засобом проведення контрольних заходів в освітній діяльності за умови їх компетентного розроблення є тести досягнень. Їх можна використовувати, як складову реалізації програм корекційного навчання і виокремлення студентів, які мають недостатній рівень знань; як інструмент сертифікації досягнень студентів шляхом визначення рівня попередньої підготовки та рівня досягнень по завершенню вивчення навчального курсу; як метод контролю результатів засвоєння індивідуальних програм навчання; як додатковий засіб оцінювання навчальних програм та їх удосконалення [2].

Використання різноманітних інноваційних форм і методів в освітній діяльності сприятиме підвищенню якості навчання студентів за умови впровадження адекватних методів контролю та оцінювання. Проблема оцінювання навчальних досягнень студентів (а саме її складова – тестування) займає значне місце в наукових дослідженнях вітчизняних та зарубіжних психологів та педагогів. Серед них можна назвати роботи В.С. Аванесова, В.П. Беспалька, Н.І.Волкова, Н.А. Гулюкіної, М.Б.Євтуха, О.А. Кузнецова, А.І. Кузьмінського, Е.В. Лузіка, Л.М.Дибкова та ін.

Мета публікації полягає у розкритті сутності та змісту тестової технології навчальної діяльності студентів педагогічного ВНЗ у системі професійної освіти.

Виклад основного матеріалу. В сучасному інформатизованому суспільстві, де обсяг інформації, вимоги до змісту навчання нестримно зростають, тестування може бути використано для самоконтролю студентами. Так, в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича тестовий контроль є основною формою проведення контрольних заходів у дистанційній освіті. За планом наповнення електронних курсів факультету педагогіки, психології та соціальної роботи викладачі кафедри педагогіки та методики початкової освіти обслуговують близько 80 навчальних дисципліни, з яких наявні навчально-методичні комплекси. Електронні версії навчально-методичних комплексів всіх навчальних дисциплін, які діють в системі дистанційної освіти включають: короткий опис навчальної дисципліни (мету, завдання, компетенції); перелік ІНДЗ; критерії оцінювання навчальних досягнень студентів; до кожного навчального елемента підготовлено опорний конспект змісту лекцій, визначено тематика та плани практичних, семінарських та лабораторних робіт; подано самостійну роботу (а саме завдання теоретичного та практичного характеру), список рекомендованої літератури (основної та додаткової), перелік питань та завдань до поточного та підсумкового контролю; сформовано банк тестових завдань та варіанти контрольних робіт. Зокрема, в системі дистанційної освіти Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича тест складається із тестових завдань, що можуть вміщувати матеріал однієї дисципліни – "гомогенний тест" [1] ("Декоративно-прикладне мистецтво", "Педагогічна майстерність", "Художньо-прикладна діяльність" та ін.), кількох або циклу дисциплін – "гетерогенний тест" використовується для комплексної перевірки знань студентів [1] ("Педагогіка і психологія вищої школи"). Тому тести є об'єктивним методом оцінювання навчальних досягнень, вони дають можливість масштабно перевіряти якість знань, умінь і навичок студентів та одержувати реальні результати навченості.

О.А. Кузнецов зазначає, що тест – це стандартизовані, стислі, обмежені в часі випробовування, які призначені для встановлення кількісних та якісних індивідуальних відмінностей [3]. А.І. Кузьминський під тестом досягнень розуміє систему коротких програмованих завдань зростаючої складності, що забезпечують поелементний контроль та діагностику знань, умінь і навичок особистості щодо здійснених нею інтелектуальних операцій над навчальним матеріалом, вимірюють рівень її навчальних досягнень та відповідають певним науково обґрунтованим критеріям якості [4].

Важлива функція тестів полягає у використанні їх не тільки для виміру набутих знань та вмінь, а і як метод навчання. Крім того, впровадження тестового контролю в навчальний процес дозволяє реалізувати індивідуально-орієнтований підхід в оцінюванні рівня знань, що значно підвищує якість підготовки майбутніх фахівців в системі професійної освіти. О.А. Кузнецов пише, що за цілями і змістом розрізняють такі види тестів: а) інтелекту, які призначені для аналізу рівня розвитку пізнавальних процесів та функцій мислення; б) здібностей, які призначені для оцінювання можливості оволодіння різними видами діяльності; в) досягнень, за допомогою яких оцінюється розвиток знань, вмінь, діяльності після навчання; г) особистісних рис [3].

Педагогічний тест – це система фасетних знань певного змісту, зростаючої складності, специфічної форми, яка дозволяє якісно оцінити структуру та ефективно виміряти рівень знань, умінь, навичок і уявлень. Такий тест є своєрідним вимірювальним інструментом певної роздільної здатності та точності. При цьому слід пам'ятати, що властивість фасетності (параметризація словарного значення за кількома засадами) у гуманітарному знанні реалізувати складніше через слабку формалізацію та неартикулярність. Тестові завдання можуть мати різні форми, але основними в світі є чотири: закрита, відкрита, на відповідність, на встановлення послідовності. Найважливіші характеристики при розробці педагогічних тестів – це складність завдання (співвідношення студентів, які успішно виконали завдання, до загальної кількості протестованих), розрізнювальна здатність завдання (диференціація учасників, які засвоїли та не засвоїли навчальний матеріал), надійність (точність педагогічних оцінок, постійність, стабільність, стійкість результатів тестування), валідність (комплексна характеристика тесту як обґрунтованість, значущість його результатів, адекватність тесту цілям оцінювання).

В "Енциклопедії освіти" чітко зазначено, що для створення тесту необхідно провести його специфікацію, яка передбачає наступні кроки [1]: 1) визначення мети тестування, вибір способу проведення (бланкове чи комп'ютерне); 2) аналіз предметної галузі знань, що підлягає контролю, конкретизація елементів знання, які підлягатимуть оцінюванню; 3) визначення структури тесту і принципу розміщення завдань (найпростіших до найскладніших, змішане подання, формування субтестів); 4) побудова матриці тесту, з допомогою якої визначають обсяг матеріалу, що репрезентує дану галузь знань, когнітивні вміння або структура компетентності учнів, рівень засвоєння матеріалу; 5) вибір форматів завдань і відповідей; 6) визначення процедур проведення тестування та їх регламентація, підготовка інструктивних матеріалів; 7) конструювання попередніх варіантів тестів, які апробуватимуться за обраною методикою; 8) пілотне тестування, збір емпіричних даних та їх психометричний аналіз; 9) добір тестових завдань і конструювання варіантів тесту, визначення його тривалості; 10) інструктаж і контрольне тестування; 11) обробка результатів контрольного тестування, їх шкалування; 12) аналіз та інтерпретація одержаних даних [1]. Тестування успішності студентів дає можливість реалізувати основні дидактичні принципи контролю навчання, а саме індивідуального характеру перевірки й оцінки знань; системності перевірки й оцінки знань; тематичності; диференційованої оцінки успішності навчання; однаковості вимог викладачів до студентів; об'єктивності [2]. Крім названих загальних дидактичних принципів контролю навчання, комп'ютерне тестування дає змогу: а) реалізувати беззатримний зв'язок у процесі вимірювання результат; б) здійснити статистично достовірний багатофакторний аналіз успішності навчання кожного студента; в) візуалізувати діяльність кожного викладача (принцип індивідуальної діяльності викладача); г) проводити постійне вдосконалення комп'ютерної тестової системи з метою її еволюційного розвитку [3].

Отже, систематичне і цілеспрямоване використання тестування як інформаційної технології у навчальному процесі забезпечує формування основ інформаційної культури; у навчальному процесі вирішуються завдання підготовки спеціаліста відповідного профілю по всім циклом дисциплін, що вивчаються, у взаємозв'язку з формуванням основ інформаційної культури.

Висновки. Використання нової інформаційної технології дає змогу значно підвищити ефективність інформації, що циркулює у навчально-виховному процесі за рахунок її своєчасності, корисності, доцільного дозування, доступності (зрозумілості), мінімізації шуму, оперативного зв'язку джерела навчальної інформації і студенту, адаптації темпу подачі навчальної інформації до швидкості її засвоєння, врахування індивідуальних особливостей студентів, ефективного зв'язку індивідуальної і колективної діяльності, методів і засобів навчання, організації навчального процесу. Крім того, важливе значення при підготовці вчителя до використання інформаційних технологій у навчальному процесі має логіко-дидактичний аналіз засобів навчальної діяльності, між іншим, контролювальних програм при здійсненні контролю і самоконтролю. Отож контроль потрібний для того, щоб реалізувати вимоги ефективного керування процесом підготовки фахівців. З його допомогою встановлюють вихідний рівень тих, хто навчається, отримують інформацію про стан їхніх знань в процесі навчання і рівень професіоналізму викладача.

1. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; головний ред. В.Г. Кремінь. – К. : Юрінуком Інтер, 2008. – 1040 с.
2. Євтух М.Б. Інноваційні методи оцінювання навчальних досягнень : моногр. / М.Б. Євтух, Е.В.Лузік, Л.М. Дибкова. – К. : КНЕУ, 2010. – 248 с.
3. Кузнецов А.А. Информатика : тестовые задания. / А.А.Кузнецов, В.И. Пугач, Т.В. Добудько, Н.В. Матвеева. – 3-е узд. – М. : БИНОМ. Лаборатория знаний, 2006. – 232 с.
4. Кузьмінський А.І. Тест навчальних досягнень особистості як засіб педагогічного вимірювання: Навч. посіб. / А.І. Кузьмінський. – Черкаси, 2002. – 64 с.

КОМПЕТЕНТНІСНИЙ ПІДХІД У СИСТЕМІ ВНЗ-НАВЧАННЯ

ШАЮК О.Я. **Copyright © 2013**

Тенденції світового розвитку, серед яких визначальними на сьогодні є перехід від індустріального суспільства до науково-комунікативного, від невпинного зростання добробуту до сталості соціокультурного розвитку, від дій локального значення до глобалізаційних трансформацій, природно ставлять нові вимоги до виховання та освіти, у т. ч. й професійної. Тут соціальна компетенція вважається важливішою за статус. Мовиться, власне, про навчання протягом усього життя, поєднане з творчістю, та особистою відповідальністю, вмінням працювати в команді. Скажімо, німецький учений Роман Герцог вважає, що новітні явища світового розвитку, які все більше стимулюють плюралізацію та індивідуалізацію, підвищують вимоги до особистої свободи, котрій треба вчитися і навчати. А це означає широке знайомство молодих людей із світом, насиченим постійними змінами, задіяння у таку сферу освіти, яка дозволить кожному брати активну участь у створенні інформаційного суспільства і шукати нові шанси у випадку особистих невдач, тобто виявляти життєву компетенцією. До структури останньої, на думку вченого, є підстави віднести такі риси: самостійність, спроможність налагоджувати контакти,